

POSTANOWIENIE

Dnia 14 maja 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Korzeniowski

w sprawie z odwołania B. P.
od orzeczenia dyscyplinarnego Odwoławczej Komisji Dyscyplinarnej dla
Nauczycieli przy Ministrze Edukacji i Nauki
z udziałem Rzecznika Dyscyplinarnego przy Ministrze Edukacji i Nauki,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 14
maja 2024 r.,
na skutek skargi powódki o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego
wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie
z dnia 7 czerwca 2022 r., sygn. akt III APa 9/22,

odmawia przyjęcia skargi do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Lublinie wyrokiem z 7 czerwca 2022 r. oddalił odwołanie obwinionej B. P. od orzeczenia dyscyplinarnego Odwoławczej Komisji Dyscyplinarnej dla Nauczycieli przy Ministrze Edukacji Narodowej z 10 marca 2022 r., utrzymującego w mocy orzeczenie Komisji Dyscyplinarnej dla Nauczycieli przy Wojewodzie z 8 kwietnia 2021 r. w zakresie winy popełnienia zarzucanego jej czynu, tj. stosowania przemocy psychicznej i agresji werbalnej w stosunku do uczniów i niewłaściwego traktowania rodziców w roku szkolnym 2016-2017 oraz

uchylającego karę zwolnienia z pracy i wymierzającego obwinionej karę nagany z ostrzeżeniem.

Obwiniona w skardze o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia (art. 424¹ § 1 k.p.c.) wniosła o stwierdzenie niezgodności z prawem w całości prawomocnego wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie z 7 czerwca 2022 r. Na podstawie art. 424⁵ § 1 pkt 6 k.p.c. wniosła o stwierdzenie niezgodności zaskarżonego wyroku z prawem, a na podstawie art. 424⁴ k.p.c. zaskarżonemu orzeczeniu zarzuciła naruszenie art. 385 w zw. z art. 386 § 1 i 2 oraz art. 379 pkt 5 k.p.c. w zw. z art. 85m ust. 2 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela oraz naruszenie art. 42 ust. 2 zdanie pierwsze Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (prawo do obrony), a to poprzez uznanie odwołania za bezzasadne i oddalenie odwołania w całości, podczas gdy w sprawie zachodziły podstawy do stwierdzenia nieważności postępowania przed Komisją Odwoławczą i Komisją Dyscyplinarną dla Nauczycieli przy Wojewodzie oraz do uwzględnienia odwołania (apelacji) jako uzasadnionej, które to podstawy zostały wymienione i uzasadnione poniżej oraz w odwołaniu od orzeczenia Komisji Odwoławczej do Sądu Apelacyjnego w Lublinie. W konsekwencji w związku z zarzutami podniesionymi w zdaniu poprzednim doszło do faktycznej akceptacji przez Sąd Apelacyjny w Lublinie naruszenia przez Komisję Odwoławczą art. 85l ust. 1 Karty Nauczyciela poprzez utrzymanie w mocy zaskarżonego orzeczenia, pomimo istnienia przesłanek do jego uchylecia bądź zmiany, które to przesłanki zostały wskazane i ich naruszenie zostało wykazane w odwołaniu od orzeczenia Komisji Dyscyplinarnej, a w szczególności:

1) naruszenia przez Komisję Odwoławczą art. 85j ust. 2, art. 85e ust. 5 i 6 Karty Nauczyciela oraz prawa do obrony Obwinionej poprzez uznanie nieobecności Obwinionej na rozprawie w dniu 10.03.2022 r. za nieusprawiedliwioną i odmowę odroczenia rozprawy, a w konsekwencji przeprowadzenie rozprawy przed Odwoławczą Komisją Dyscyplinarną dla Nauczycieli przy Ministrze Edukacji i Nauki oraz rozpoznanie sprawy pod nieobecność Obwinionej w sytuacji, w której Obwiniona z powodu choroby nie mogła i nie wzięła udziału w sprawie, pomimo iż deklarowała konieczność uzupełnienia wyjaśnień, a Komisja Odwoławcza została

uprzedzona o nieobecności Obwinionej z powodu choroby, co w konsekwencji skutkuje nieważnością postępowania zgodnie z art. 379 pkt 5 k.p.c.,

2) naruszenia przez Komisję Odwoławczą art. 85j ust. 2 w zw. z art. 85i ust. 1 pkt 1, 2 i 3 Karty Nauczyciela oraz prawa do obrony Obwinionej poprzez utrzymanie przez Komisję Odwoławczą w mocy orzeczenia Komisji Dyscyplinarnej pomimo ustalenia, iż Komisja Dyscyplinarna faktycznie uniemożliwiła Obwinionej złożenie wyjaśnień, w szczególności poprzez odmówienie na rozprawie w dniu 8 kwietnia 2021 r. obrońcy Obwinionej prawa zadawania pytań Obwinionej w trakcie składania przez nią wyjaśnień, co ze względu na obszerny materiał dowodowy i jego uzupełnienie jeszcze na rozprawie w dniu 8 kwietnia 2021 r. zeznaniami kluczowego świadka dyrektor Szkoły Podstawowej w B. H. P. miało dla rozstrzygnięcia szczególne znaczenie, co doprowadziło również do uchybienia art. 85g ust. 3 Karty Nauczyciela, oraz art. 171 § 2 Kodeksu postępowania karnego w zw. z art. 85i ust. 1 Karty nauczyciela.

Sąd Najwyższy zważył co następuje:

Skarga nie zasługuje na przyjęcie do rozpoznania.

1. Z urzędu nie można pominąć kwestii czy skarga jest dopuszczalna z przyczyn systemowych. Chodzi o to, że Kodeks postępowania cywilnego dotyczy spraw cywilnych rozpoznawanych przez sąd powszechny (art. 1 i 2 k.p.c.). Do nich też co do zasady odnosi się tryb szczególnej skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia – art. 424¹ k.p.c. i nast. Sprawa dyscyplinarna ma swoją podstawę w ustawie Karta Nauczyciela i stosuje się do niej w zakresie nieuregulowanym odmiennie określone przepisy Kodeksu postępowania karnego i Kodeksu postępowania administracyjnego (art. 85i Karty Nauczyciela), co *prima facie* może rodzić wątpliwość w zakresie sprawy cywilnej i właściwej drogi sądowej. Należy jednak potwierdzić dopuszczalność skargi w tej sprawie z tego względu, że przedmiotem sprawy była odpowiedzialność dyscyplinarna nauczyciela, a więc sytuacja związana z pracowniczym zatrudnieniem, którego źródło wynika z prawa prywatnego (stosunku pracy) i takie też wywołuje skutki. Ponadto ostateczna kontrola postępowania dyscyplinarnego odbyła się przed Sądem powszechnym –

Sądem Apelacyjnym w Lublinie, dlatego nie można stwierdzić, iż takie (jednoinstancyjne) orzeczenie sądowe jest wyłączone z trybu skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia.

2. Druga kwestia dotyczy spełnienia warunków podstawowych (*sine qua non*) skargi. Chodzi o to, że skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia ma swoje ustawowe ograniczenia, podobnie jak skarga kasacyjna. Rzecz w tym, że skoro do postępowania wywołanego wniesieniem skargi stosuje się odpowiednio przepisy o skardze kasacyjnej (art. 424¹² k.p.c.), to kontroli może podlegać tylko prawomocny wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z 7 czerwca 2022 r., III APa 9/22, bo tak wynika z art. 398¹ ust. 1 k.p.c. w odniesieniu do skargi kasacyjnej, i nie inaczej jest ze względu na treść art. 424¹ k.p.c. w odniesieniu do skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia. Ma to istotne znaczenie, gdyż w trybie skargi Sąd Najwyższy nie rozpoznaje sprawy tak jak Sąd powszechny, czyli jako kolejna zwykła instancja, a tylko skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie. Innymi słowy nie podlegają rozpoznaniu zarzuty odwołania obwinionej od orzeczenia dyscyplinarnego Odwoławczej Komisji Dyscyplinarnej dla Nauczycieli przy Ministrze Edukacji Narodowej z 10 marca 2022 r. i wcześniejsze zarzuty odwołania od orzeczenia Komisji Dyscyplinarnej dla Nauczycieli przy Wojewodzie z 8 kwietnia 2021 r. Podobnie jest w dwuinstancyjnym postępowaniu przed sądem powszechnym w sprawie cywilnej, gdyż skarga kasacyjna może być oparta na zarzutach skierowanych do prawomocnego orzeczenia sądu drugiej instancji (art. 398¹ ust. 1, art. 398³ § 1 k.p.c.). W postępowaniu kasacyjnym nie jest dopuszczalne powoływanie nowych faktów i dowodów, a Sąd Najwyższy jest związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia (art. 398¹³ § 2 k.p.c.), co odpowiednio odnosi się również do skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia (art. 424¹ § 1 w zw. z art. 424¹² k.p.c.).

3. Skoro skarga może być skierowana do prawomocnego wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie, to negatywna ocena jej zarzutów wynika z przyczyn metodycznych i merytorycznych. Skarżąca powołuje się na ogólną podstawę z

art. 424⁴ k.p.c., natomiast brak jest rozróżnienia – wynikającego z art. 424⁵ § 1 pkt 2 i 3 k.p.c. – wymagającego wyodrębnienia podstaw skargi oraz wskazania przepisu prawa, z którym zaskarżony wyrok jest niezgodny. Obowiązek przytoczenia podstaw skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia i ich uzasadnienia 424⁵ § 1 pkt 2 k.p.c. jest obowiązkiem niezależnym od konieczności wskazania przepisu prawa, z którym zaskarżone orzeczenie jest niezgodne z art. 424⁵ § 1 pkt 3 k.p.c. To jest sedno szczególnej skargi, gdyż nie eliminuje orzeczenia objętego skargą, natomiast orzeczenie w trybie skargi ma służyć ewentualnemu odszkodowaniu w sprawie cywilnej, stąd warunkiem jest stwierdzenie niezgodności orzeczenia ze wskazanym przepisem prawa.

4. Brak jest tego w skardze. Sąd stwierdził określony delikt dyscyplinarny. Wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie ma swoją podstawę faktyczną i materialną. Żadnego z tych elementów skarga nie podważa, tzn. ustaleń dotyczących zachowania skarżącej składających się na delikt i podstawę prawną (materialną), z której wynikają normy prawne z którymi zachowanie obwinionej było sprzeczne. Braku tego nie zastępują zarzuty procesowe skargi. Jak wskazano, zostały skierowane do orzeczeń Komisji i dlatego z przyczyn wyżej wskazanych tracą na znaczeniu. Skargą może być objęte orzeczenie sądu, czyli wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie, a nie orzeczenia Komisji.

5. Do wyroku Sądu Apelacyjnego skierowane są zarzuty naruszenia art. 385 k.p.c. w zw. z art. 386 § 1 i 2 k.p.c. oraz art. 379 pkt 5 k.p.c. w zw. z art. 85m ust. 2 KN i art. 42 ust. 2 zd. 1 Konstytucji poprzez uznanie odwołania za bezzasadne i oddalenie odwołania w całości podczas gdy w sprawie zachodziły podstawy do stwierdzenia nieważności postępowania przed Komisją Odwoławczą i Komisją Dyscyplinarną dla Nauczycieli przy Wojewodzie oraz do uwzględnienia odwołania (apelacji) jako uzasadnionej (...). Jeśliby nawet odstąpić od reżimu procesowego skargi i uznać, że wskazane przepisy składają się na wymaganą podstawę procesową skargi – art. 424⁵ § 1 pkt 2 k.p.c., to nie wystarczałyby do stwierdzenia jej zasadności, bowiem art. 385 k.p.c. w zw. z art. 386 § 1 i 2 k.p.c. są tylko przepisami kompetencyjnymi, które sąd drugiej instancji stosuje, gdy wynika to z rozpoznania sprawy, czyli nie są to przepisy, które decydują o materialnym wyniku sprawy. Taka sama ocena odnosi się do art. 379 pkt 5 k.p.c., albowiem miałby

znaczenie tylko wtedy, gdyby doszło do nieważności postępowania z przyczyn procesowych na etapie przed Sądem Apelacyjnym w Lublinie. Taki zarzut nie ma podstaw. Skarga odwołuje się do zarzutu naruszenia prawa do obrony (art. 42 ust. 2 Konstytucji), którego nie łączy z zarzutem naruszenia procedury postępowania przed Sądem Apelacyjnym. Przepis art. 379 pkt 5 k.p.c. określa względną a nie bezwzględną podstawę nieważności postępowania, czyli podlega indywidualnej ocenie w sprawie. Art. 379 pkt 5 k.p.c. jest jedynie punktem wyjścia, która wymaga dopełnienia o konkretny zarzut naruszenia prawa. Takiego zarzutu brak jest w skardze. Nie jest uprawniony zarzut, iż Sąd Apelacyjny naruszył art. 379 pkt 5 k.p.c., gdyż nie stwierdził nieważności postępowania przed Komisjami. To jest sfera suwerennej oceny sprawy przez Sąd Apelacyjny, który gruntownie ją rozważył i przedstawił. Skarga nie zarzuca nieważności postępowania przed tym Sądem.

6. Ponadto istotnym mankamentem skargi jest niewykonanie wymogu z art. 424⁵ § 1 pkt 3 k.p.c., gdyż skarżąca nie wskazuje przepisu, z którym objęte skargą orzeczenie nie jest zgodne.

7. Innymi słowy skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia odnosi się do prawomocnego orzeczenia sądu drugiej instancji i dlatego nie otwiera kontroli postępowania na wcześniejszym etapie sprawy, czyli przed Komisjami Odwoławczymi.

8. Z tych względów uznano, że skarga jest oczywiście bezzasadna i dlatego odmówiono przyjęcia jej do rozpoznania na podstawie art. 424⁹ k.p.c.

[SOP]

(r.g.)

